

Anthony J. Tomasino, Amri Kumi, Kipindi cha 1, Amri Kumi na Sheria.

Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Huu ni kipindi cha 1, Amri Kumi na Sheria.

Habari, mimi ni Tony Tomasino, mwandishi wa kitabu kuhusu Amri Kumi kilichotoka miaka kadhaa iliyopita chenye kichwa: "Kimeandikwa Moyoni, Amri Kumi kwa Wakristo wa Leo."

Kitabu hicho kilianza kama mfululizo wa mahubiri, na kisha kutoka mfululizo wa mahubiri kikaenda kwenye mfululizo wa madarasa ya shule ya Jumapili, na kisha kutoka mfululizo wa madarasa ya shule ya Jumapili kikaenda kwenye mfululizo wa mihadhara ambayo niliwasilisha kwa makundi tofauti ya wachungaji, na kadhalika. Na kutoka hapo, nilifikiri, vema, ningeweza kukusanya maelezo yangu yote pamoja na kuyaweka katika umbo fulani ambalo watu wengine wanaweza kuthamini pia. Kwa hivyo ninachofanya kwa wakati huu ni kutafakari, vema, miaka ya kufikiria tangu nilipoandika kitabu hicho kwa mara ya kwanza, pamoja na baadhi ya mambo makuu niliyoyaleta katika kushughulikia Amri Kumi muda mrefu uliopita.

Ni vitendo sana, naamini Amri Kumi ni vitendo sana. Ninaamini kwamba Amri Kumi zinahitaji kueleweka katika muktadha ambao zilitolewa na pia katika muktadha wetu. Tunaweza kuzungumzia kuhusu kuunganishwa kwa upeo wa ulimwengu wa kale wa Mashariki ya Karibu na jamii yetu ya sasa, ndiyo maana hizi ni "Amri Kumi kwa Wakristo wa Leo."

Inaonekana kama mod, nadhani, au kitu kama hicho, lakini hata hivyo, nadhani ni jina linalofaa kwa njia yake kwa sababu tunakabiliwa na maswali tofauti leo. Tunakabiliwa na changamoto tofauti na labda walivyokabiliana nazo miaka 50 iliyopita au miaka 500 iliyopita, na hakika changamoto tofauti na walivyokabiliana nazo miaka 3,000 iliyopita. Kwa hivyo Amri Kumi bado zinatupa mwongozo wa jinsi ya kuishi ikiwa tunazielewa, ikiwa tunazithamini, ikiwa tunazitumia katika maisha na hali zetu wenyewe.

Kwa hivyo, tutaangalia Amri Kumi kama zinavyohusiana na kama sehemu ya, au hata tunaweza kusema, msingi wa kanuni za sheria za kibiblia, sheria zilizowekwa katika Kutoka, Mambo ya Walawi, Hesabu, Kumbukumbu la Torati, n.k. Kwa hivyo, mahali pa kwanza pa kuanzia na mtazamo huu, mada hii, itakuwa tu kuelewa tunachomaanisha hapa kwa sheria na jinsi Amri Kumi zinavyoingia katika utamaduni huo wote wa sheria. Sasa, kwanza kabisa, wacha nitoe muktadha zaidi wa sasa wa Amri Kumi.

Sasa, Amri Kumi katika mapokeo ya kanisa, pia hujulikana kama Dekalojia, nami nitatumia neno hilo mara kwa mara, zinachukuliwa kama mojawapo ya hati tatu za msingi za imani ya Kikristo. Hati tatu za msingi za imani ya Kikristo, kulingana na mapokeo ya kanisa, ni Amri Kumi, ambazo hutoa msingi wa kimaadili, Sala ya Bwana, ambayo hutoa msingi wa kiroho, na Imani ya Mitume, ambayo hutoa msingi wa kitheolojia wa imani ya Kikristo. Mara nyingi, ninapoanza kanisa jipya, ninachofanya ni kuwasilisha hizi zote tatu katika mfululizo wa mahubiri, kuanzia na Amri Kumi na kisha kuendelea, kwa kawaida wakati wa Kwaresima, mimi hufanya Sala ya Bwana, na kisha wakati wa kiangazi, mimi hufanya Imani ya Mitume.

Na kwa hivyo, tunashughulikia msingi mzima wa imani ya Kikristo, na kwa hivyo, kila kanisa ambalo nimewahi kutumikia limekuwa na msingi kamili wa maarifa yote muhimu ya kuwa Wakristo. Sijependi? Lakini hata hivyo, hapa ni mahali pazuri pa kuanzia. Wakati mwingine, tunasikia Amri Kumi zikiitwa kanuni ya msingi ya sheria, kanuni ya msingi ya sheria ya Israeli ya kale.

Wakati nilipoandika kitabu hiki, kulikuwa na mjadala mwingi kuhusu kama Amri Kumi zinaweza kuwekwa mahakamani, na kama tunapaswa kuziweka katika kila shule, na mambo ya aina hii. Na mara nyingi, ilisemekana kwamba Amri Kumi ndizo msingi wa jamii yoyote ya haki. Naam, sikubaliani na hilo, binafsi, kwa sababu nadhani Amri Kumi zimeundwa kwa ajili ya jamii maalum, jamii inayomwabudu Bwana, Mungu wa Israeli, si kwa ajili ya jamii yoyote.

Na jamii yetu, iwe tunamwabudu Bwana au la , ni swali linaloweza kujadiliwa siku hizi, nadhani. Lakini Amri Kumi wakati mwingine zimewasilishwa kama aina ya tiba. Unajua, kwa nini tuna upigaji risasi shuleni? Naam, kama tungekuwa na Amri Kumi katika madarasa yetu yote , tusingekuwa na upigaji risasi shuleni ukiendelea kama aina hii ya kitu.

Pia sina uhakika sana kuhusu hilo. Amri Kumi si uchawi, lakini zina hekima. Na hilo ndilo ninalotumaini kuweza kulieleza katika utafiti huu, katika ushughulikiaji huu wa Amri Kumi, ni hekima na maarifa yaliyo ndani ya amri hizi.

Jambo la kuvutia kuhusu Amri Kumi ni kwamba hata wakati kulikuwa na mzozo mkubwa kuhusu kama Amri Kumi zinaweza kuwekwa madarasani na mahakamani na kadhalika, kulikuwa na utafiti uliofanywa, naamini ilikuwa ni kwa mujibu wa Christianity Today, naweza kuwa nimekosea katika hilo, lakini waliwaomba watu wawataje Amri Kumi. Wakristo, sawa, Wakristo, wawataje Amri Kumi. Unafikiri Mkristo wa kawaida angeweza kutaja amri ngapi? Nyingi kati ya hizo zilipata nne. Nne kati ya Amri Kumi.

Ikiwa wangeombwa kuziweka katika mpangilio, karibu kila mtu alishindwa. Kwa hivyo ingawa watu wanaonekana kufikiria kwamba hizi ni muhimu sana na muhimu sana kwa uelewa wa jamii yenye haki, watu wengi hawana taarifa kuhusu wanachosema .

Kwa hivyo hebu tujaribu kufafanua hili kidogo katika mihadhara kadhaa ijayo hapa. Sehemu ya kwanza ya kuanza ni dhana nzima ya sheria, kwa sababu tumezungumzia ukweli kwamba Amri Kumi ndizo msingi wa kanuni za sheria za Israeli ya kale. Na hili ni jambo muhimu.

Tunafikiria kuhusu sheria, na nakumbuka kusoma miaka kadhaa iliyopita katika kitabu kuhusu sheria katika Agano la Kale, na ilianza na shairi ambalo kimsingi lilibishana kwamba hatujui sheria ni nini, kwamba kufafanua sheria ni vigumu sana. Na nadhani unaweza kusema ni kama ponografia. Unajua, ni mojawapo ya mambo ambayo unajua unapoyaona.

Sidhani kama ni mbaya sana, kwa kweli. Kulingana na Kamusi ya Cambridge, sheria ni kanuni ambayo kwa kawaida hutungwa na serikali ambayo hutumika kuagiza jinsi jamii inavyotenda. Hilo linaonekana kuwa rahisi sana .

Na tuna sheria, tuna serikali zinazotekeleza sheria, na tuna kanuni za tabia. Sasa, kwa upande mwingine, watu wengi huacha na sheria tu, unajua, sheria ndiyo kanuni . Na haijalishi kama unazungumzia kuhusu asasi za kiraia au kama unazungumzia mchezo; bado una sheria ambazo unapaswa kutii na mambo unayopaswa kufanya .

Kwa hivyo, wengi wetu tunafahamu dhana ya sheria, na tunafikiria sheria kwa maneno kamili, ningesema, kwa namna fulani. Kikomo cha kasi ni 55, hiyo ndiyo sheria. Ukienda maili 56 kwa saa, unavunja sheria.

Ikiwa sheria inasema, unajua, ukizurura kwenye kona ya barabara, unaweza kutozwa faini ya dola 50. Ndiyo. Kwa hivyo hiyo ndiyo sheria.

Hiyo ndiyo kanuni. Na hiyo inaweza kutekelezwa ikiwa mtu atachagua kufanya hivyo. Na kwa hivyo kuna hisia kwamba miongoni mwa watu wengi kwamba sheria ni kamili kwa njia hiyo.

Na Wakristo wengi huchukua wazo hilo hilo na kulirejesha kwenye sheria za kibiblia. Nami nitabishana kwamba sheria za kibiblia zinabadilika kidogo kuliko hilo. Na kwa sababu ambazo tutazona baada ya dakika moja, lakini katika Mashariki ya Karibu ya kale, sheria ilikuwa tofauti kidogo na jinsi tunavyofikiria kuhusu sheria katika siku zetu na katika jamii yetu.

Kumekuwa na utafiti mwingi kuhusu sheria ilitoka wapi. Na tunajua kwamba kulikuwa na jamii nyingi tofauti za kale, hata kabla ya kuandikwa, kulikuwa na sheria. Watu katika jamii hizi tofauti na makundi haya tofauti walipaswa kuwa na sheria na kanuni ili kuzuia watu kuuana, kuwazuia kuiba kutoka kwa kila mmoja, kuwapa ufahamu wa jukumu la kila mtu katika jamii.

Kwa hivyo kanuni za sheria za mdomo zimekuwepo labda tangu mara tu watu walipoanza kukusanyika na kuunda vikundi na kujaribu kuunda vitu ambavyo tunaweza kuviita jamii. Kanuni za sheria. Sasa , kanuni za sheria ziliwekwa na aina mbalimbali za mabwana ili kuanzisha mamlaka yao juu ya mamlaka za mitaa.

Na tunaona hili likitokea mara tu tunapoanza kutawala falme, mara tu tunapoanza kutawala falme, kwamba watawala wa baadhi ya majimbo haya ya miji na hasa Mesopotamia, walianza kujaribu kulazimisha utawala wao juu ya yale ya makundi haya tofauti ya kabila yaliyokuwepo chini ya falme zao. Kwa hivyo una mabadiliko haya, unaweza kusema, kutoka, tuseme, una kabila hili ambalo lina sheria zao kuhusu jinsi unavyoshughulika na, tuseme, uzinzi. Una kabila hili ambalo lina seti tofauti ya sheria.

Naam, basi una mfalme anayeshinda makundi haya yote mbalimbali, na anasema, Sawa, sasa nitakuonyesha, utafanya kwa njia yangu. Na hakuwa akifuta au kujaribu kukanusha kile kilichokuwa kikifanywa na makundi haya ya awali, bali kile ambacho mfalme kwa wakati huu anajaribu kufanya ni kudai mamlaka yake mwenyewe kuonyesha kwamba sasa wanajibu kwa mamlaka ya juu. Kwa hivyo una masuria haya yanayoanzisha mamlaka haya.

Na tunapoangalia maandishi ya kale ya Mashariki ya Karibu, hati zilizoandikwa ambazo tunazo kutoka Mesopotamia ya kale haswa, baadhi ya maandishi ya kale zaidi ambayo yamewahi kugunduliwa yalikuwa kanuni za sheria. Na watu wengi wanafahamu sheria za Hammurabi kufikia hatua hii, 1750 KK. Lakini Hammurabi kwa kweli amechelewa sana katika tukio hilo.

Sheria ya awali kabisa tuliyo nayo inatoka kwa jamaa mmoja anayeitwa Ur-Nammu, ambaye alikuwa Msumeria wa kale aliyeishi yapata mwaka 2500 KK, labda. Na sheria hizi zilifanana sana na baadhi ya sheria tunazoziona katika sheria za baadaye. Zinaingiliana sana .

Na kwa hivyo tuna makusanyo mengi ya sheria, maandishi ya kale sana yanayoonyesha jinsi wafalme hawa walivyokuwa wakiweka mamlaka yao juu ya watu mbalimbali chini ya milki zao. Kwa hivyo hili ni jambo ambalo limekuwa mjadala kidogo. Na nimekuwa na mabishano na baadhi ya watu kuhusu hili. Lakini watu wema.

Lakini swali ni kuhusu sheria zinatoka wapi. Na marafiki zangu wameniambia, sheria za Biblia ni tofauti kwa sababu sheria za kibiblia zinatoka kwa Mungu, ilhali sheria za watu wa kale wa Mashariki ya Karibu zilitoka kwa wafalme.

Na wafalme walidai kuwasilisha sheria hizi. Wafalme walidai kuwasilisha sheria, lakini walidai walipata sheria kutoka kwa miungu. Hii ilikuwa chanzo cha mamlaka yao.

Na tunaona hili, kwa mfano, katika kanuni za sheria za Hammurabi. Tunaona taswira hii ya yeye amesimama, akipokea kibao cha sheria kutoka kwa mungu Shamash. Shamash alikuwa mungu wa haki katika Babeli ya kale.

Sheria zilikuwa sharti, sharti la agano kwa namna fulani. Kwa hivyo una mfalme huyu. Amewashinda watu hawa mbalimbali.

Na sasa anasema, ninyi watu mnahitaji kukubaliana na kanuni hizi mpya. Kuna sherifu mpya mjini. Mtanijibu .

Na kuna uhusiano wa agano kati ya mfalme na watu wake. Kwa hivyo watu, kwa namna fulani, wanajichukulia wenyewe haki, chochote kile, za kuwa sehemu ya, tuseme, himaya ya Hammurabi. Lakini wakati huo huo, wanajichukulia wenyewe majukumu ya kutii sheria za Hammurabi.

Lakini jambo la kuvutia hapa, na hili linapitia utamaduni mzima wa sheria za Mashariki ya Karibu. Sheria ipo katika uhusiano wa agano. Mfalme ana uhusiano wa agano na watu hawa, ambao unampa haki ya kuwalazimisha sheria.

Na jambo lile lile, bila shaka, tunaloliona katika Waashuri, jambo lile lile katika Wahiti. Kila mtu alikubali kwamba ni utawala wa mfalme na ukweli kwamba amewafanyia watu mambo ndiyo yanayompa haki ya kuwawekea majukumu haya ya agano, ambayo huchukua umbo la sheria. Sasa, katika Mashariki ya Karibu ya kale, kuna aina mbili kuu za aina ambazo sheria inaonyeshwa.

Na haya yalitambuliwa kwa mara ya kwanza na jamaa mmoja kwa jina la Albrecht Alt. Alikuwa na maneno haya. Nadhani kila mtu amejua kwa muda mrefu kwamba aina za sheria hutofautiana, lakini Albrecht Alt alibuni maneno haya, yasiyo na msingi na yasiyo na msingi, kuelezea aina mbili za sheria.

Apodiktiki hutokana na maneno ambayo kimsingi yanamaanisha neno, kwa amri , aina ya kitu. Kwa hivyo kwa tamko , hutatenda, hutatenda. Hiyo ni sheria ya apodiktiki.

nyingi tunazopata katika kanuni za sheria za Mashariki ya Karibu za kale ndizo tunazoiita sheria za kishetani. Na hiyo ndiyo sheria ya kesi. Ikiwa mtu ana ng'ombe ambaye alijua angewapiga watu kwa nguvu, na mtu huyo hajafanya chochote kumkamata ng'ombe wake, na ng'ombe huyo amue mtu, basi mtu huyo atauawa.

Kitu cha aina hiyo. Ikiwa hii itatokea, basi unafanya hivi. Hiyo ndiyo tunayoiita sheria isiyo na msingi.

Na hiyo ni mbali sana Sheria nyingi tunazopata katika Mashariki ya Karibu ya kale. Hii ni nakala ya nguzo ya Hammurabi . Kanuni zake zote za sheria zimeandikwa hapa.

Huenda hizi ziliwekwa kote kuzunguka mipaka ya ufalme wake. Lakini hapa tunamwona mungu Shamash. Unajua yeye ni mungu kwa sababu ana pembe hizi kichwani mwake.

Hivi ndivyo Wamesopotamia wangewaonyesha miungu yao, kwani walikuwa na pembe za aina fulani kila wakati. Kwa hivyo ana seti hii yote ya pembe hapa juu ya kichwa chake. Na ni mkubwa kiasi.

Anaonekana kama mtu. Na anamkabidhi Mfalme Hammurabi sheria. Kwa hivyo, Hammurabi anadai hapa kwa maneno ya wazi kwamba mungu Shamash, mungu wa haki, ndiye chanzo cha sheria.

Na sheria hizi kwa kawaida huwa za kipuuzi badala ya zisizo na msingi. Na hapa tunaweza kuona kwa mfano, hii inatokana na sheria ya Hammurabi. Ikiwa mtu yeyote ataleta mashtaka dhidi ya mtu, na mshtakiwa ataenda mtoni na kuruka mtoni, na ikiwa atazama mtoni, mshtaki wake atamiliki nyumba yake.

Lakini ikiwa mto utathibitisha kwamba mshtakiwa hana hatia na akatoroka bila kujeruhiwa, basi yule aliyeleta shtaka atauawa, huku yule aliyeruka mtoni atachukua nyumba iliyokuwa ya mshtaki wake. Wakati mwingine hii inawakumbusha watu kuhusu kesi za wachawi, ambapo, unajua, ukimtupa mchawi mtoni, ikiwa kweli ni mchawi, ataelea kwa sababu ametengenezwa kwa mbao. Na ikiwa atazama, basi unamuua kwa sababu, sawa, akitazama, basi hiyo ina maana kwamba hakuwa na hatia, sivyo? Kwa hivyo, unajua, ikiwa utafanya hivyo na ikiwa hutafanya hivyo, basi.

Lakini sivyo hasa kinachoendelea hapa kwa sababu unamchukua mshtakiwa, anaruka mtoni, akiogelea, sawa, hiyo ina maana kwamba hana hatia. Lakini ikiwa mto unamvuta chini na kumzamisha, hiyo ina maana kwamba alikuwa na hatia. Kwa hivyo hiyo ndiyo wazo hapa.

Jambo la kuvutia kuhusu kanuni za Hammurabi, na tumegundua kuwa hii ndiyo hali katika kanuni nyingi za sheria za kale, ni kwamba kadri tunavyozidi kufafanua maandishi zaidi na zaidi, moja ya mambo ambayo yametokea ni kwamba tuna rekodi nyingi kutoka kwa kesi za mahakamani. Kwa hivyo tunaweza kuona katika visa vingi ni maamuzi gani majaji walitoa wakati kesi hizi tofauti zilipowasilishwa mbele yao. Na cha kushangaza zaidi, kanuni za Hammurabi hazikutekelezwa.

Ingawa walikuwa na kanuni hii nzuri na iliyoundwa vizuri ya sheria, ambayo watu hata leo wanaisoma na kusema, unajua, hii ni jambo la ajabu hapa, majaji hawakutumia kanuni ya Hammurabi walipoamua kesi zao. Nasema, unajua, zaidi ya ishara, labda, tunaweza kusema. Mapendekezo ya Hammurabi, unajua, labda.

Lakini jambo la kushangaza, bila shaka, ni kwamba sasa kanuni za msingi zinaeleweka wazi. Ilikuwa katika adhabu ndipo tulipogundua kwamba kulikuwa na tofauti kubwa . Kwa hivyo, kila mtu alikubali, unajua, ikiwa mwanamume angefanya uzinzi, hiyo ilikuwa ni makosa, na mzinzi na mwanamke mzinzi wanapaswa kuuawa kwa namna fulani.

Lakini kulikuwa na uhuru mwingi uliojengewa katika mfumo huo. Na tunaona hili hasa, linavutia unapofikia kanuni za sheria za Ashuru za kati, kwa sababu zinaeleza waziwazi kuhusu hili. Wanasema, ikiwa mwanamume anafanya uzinzi na mwanamke aliyeolewa na amemshawishi na kuzini naye, wote wawili wanapaswa kuuawa, lakini ikiwa mume ana mwelekeo wa kumwacha mkewe aishi, basi mwache aishi.

Na katika hali hiyo, mwanamume huyo hatauawa pia. Ikiwa mwanamume huyo ana mwelekeo wa kukata pua ya mkewe, ambayo ni mojawapo ya njia walizotumia kukabiliana na uzinzi, basi wangemkata pua mwanamume huyo pia. Waashuri walikuwa wakubwa sana katika kukata sehemu za mwili kwa sababu fulani.

Inatisha kidogo. Lakini hata hivyo, hoja iliyopo hapa ni kwamba sheria hizi zilikuwa kama miongozo, si kwa jinsi tunavyofikiria sheria za leo. Kwa hivyo ni kama, tuna kikomo cha kasi ya maili 55 kwa saa , na ukienda maili 56 kwa saa, unaweza kupata faini ya \$100.

Na labda imeongezeka tangu wakati huo. Hivyo ndivyo walivyonifanyia nilipokuwa Chicago. Lakini hata hivyo, una kikomo cha kasi cha maili 55 kwa saa .

Ni kwa hiari ya polisi, sivyo? Kama watakupa tiketi ya kukimbia kwa kasi ya maili 56 kwa saa au la . Sasa, wanaweza kukupa tiketi ya kukimbia kwa maili 56 kwa saa. Kitaalamu, wanaweza kukutoza \$100, lakini wengi wao watakupa uhuru.

Watafikiri, unajua, kila mtu mwingine anaenda 56, kwa nini nikulaumu ? Kwa hivyo ndio, kulikuwa na kiasi fulani cha kile tunachoweza kukiita neema au upole au busara rahisi iliyojengwa katika kanuni hizi za sheria. Sasa, hii inalinganishwaje na sheria ya Waisraeli, sheria tunayoipata katika Biblia ya Kiebrania? Na tena, moja ya mambo ambayo watu hujishughulisha nayo sana ni, loo, sheria za Agano la Kale ni kali sana, loo, watu hawa, walikuwa wakiua kila mtu kwa kila kitu, sivyo? Naam, hebu tufikirie hilo. Kwanza kabisa , hebu tuzungumze kidogo kuhusu tunachomaanisha kwa sheria, Torati.

Kwa kawaida hutafsiriwa kama sheria, lakini kwa kweli, neno Torati linamaanisha kufundisha au maelekezo. Na tunapata hili, kwa mfano, katika kitabu cha Mithali. Hili ndilo neno linalotumika katika kitabu cha Mithali kwa kufundisha.

Haina maana sawa na sheria. Inaweza, lakini si lazima iwe na maana hiyo. Zaidi, kwa namna fulani, inatokana zaidi na desturi ya hekima.

Mafundisho au maelekezo. Kwa hivyo, neno hilo linaonekana kwanza katika kitabu cha Mwanzo 26. Ibrahimu alitii sauti yangu na akashika maagizo yangu, amri zangu, sheria zangu, na sheria zangu.

Kwa hivyo hapo ndipo neno hili linapoonekana kwanza. Sasa, swali: je, Ibrahimu alikuwa na sheria za Musa? Hapana, bila shaka hapana. Aliishi angalau miaka 500 kabla ya Musa.

Hana sheria za Musa. Kwa hivyo tunazungumzia sheria gani hapa? Tunazungumzia maagizo ya jumla ya Mungu kwa Ibrahimu, kama vile sheria kuhusu kutomuoa dada yako.

Subiri kidogo. Vyovyote vile, tunachogundua ni kwamba Ibrahimu alikuwa akitenda kwa nia njema na maagizo aliyopewa na Mungu. Na hivyo ndivyo hasa inavyomaanishwa hapa.

Hilo ndilo neno hili linakusudia katika kifungu hicho. Bila shaka, tunatumia neno Torati kama neno la kiufundi kwa vitabu vitano vya kwanza vya Agano la Kale. Kwa kawaida huitwa Torati.

Na sio tu kwamba tunalitumia katika nyenzo za kisheria, tena, mafundisho ya wazazi, ambayo yamo katika kitabu cha Mithali, mafundisho ya kinabii pia huitwa Torati. Kwa hivyo, ni neno pana zaidi kuliko tunavyofikiria kawaida tunapofikiria sheria. Na ningesema dhana pana zaidi pia, kama tutakavyoona baadaye tunapoendelea hapa.

Maneno mengine machache pia yanatumika katika muktadha huu. Neno huqqah linamaanisha amri. Na amri ni tofauti kidogo.

Inaonekana linatokana na neno linalomaanisha kuchora. Na katika hali hii, linazungumzia kanuni isiyobadilika. Na unaweza kufikiria kuhusu hilo kwa maana ya kwamba ni kanuni isiyobadilika kwamba watu hawafanyi uzinzi, lakini kuna hekima inayohusika katika jinsi mtu anavyoshughulikia kesi ya mtu anayefanya uzinzi.

Na kulikuwa na tofauti kubwa iliyoruhusiwa. Kanuni isiyobadilika iko wazi. Sheria, Torati, kuhusu kanuni hiyo isiyobadilika ni ngumu kidogo .

Kwa hivyo neno lingine hapa, mitzvot, hilo ni amri alizoamuru, linatokana na neno tzavah , ambalo linamaanisha tu kuamuru. Na mitzvot, hili ni neno la kuvutia kwa sababu katika Uyahudi, na hadi leo hii, lina maana ya matendo mema badala ya amri. Kwa hivyo ikiwa mtu anatoa pesa kwa maskini, hiyo ni mitzvah, tendo jema.

Kwa hivyo mitzvot ni ya kuvutia kwa sababu katika Biblia ya Kiebrania, waziwazi, ina maana hii ya amri iliyotamkwa. Na bado imechukua maana hii pana ya matendo mema ya jumla. Inaweza pia , kwa njia, kumaanisha amri.

Inamaanisha hivyo pia katika Uyahudi. Kwa hivyo, katika Agano Jipya, tuna neno hili la Kigiriki nomos, ambalo ni neno lile lile linalotumiwa na Wagiriki wa kale kuhusu sheria zao. Ni neno tunalopata vitu kama vile unajimu, sheria ya nyota, na vitu vya aina hii.

Lakini inaweza kuwa na maana ya mila au sheria. Na hiyo tena ni tofauti kidogo na vile tunavyofikiria kawaida kuihusu. Kwa sababu tunapofikiria kuhusu sheria za nyota, tunafikiria kuhusu fizikia, na tunafikiria kuhusu vitu ambavyo vimepangwa kwa namna fulani.

Zaidi ya kuwekwa kwenye jiwe, zimewekwa kwenye ether yenyewe na Big Bang na vitu vya aina hiyo yote. Na hazibadiliki na ni za milele, na ndiyo maana ulimwengu utaendelea kufanya kazi jinsi ulivyo, kwa sababu ya sheria za fizikia au sheria za unajimu au sheria za aina mbalimbali za kanuni za sayansi.

Lakini pia ina maana ya mila na mambo ambayo kwa kawaida hufanywa. Kwa hivyo hebu tuzungumzie asili na maendeleo ya sheria ya Israeli kidogo hapa. Tulizungumzia jinsi katika Mashariki ya Karibu ya kale, kulikuwa na makundi haya tofauti yaliyokusanywa pamoja chini ya mfalme.

Kama Ur-Namu au Hammurabi. Na walipowakusanya watu hawa tofauti, watu hawa tofauti walikuwa na sheria zao zilizopo. Lakini sasa walikuwa na kanuni mpya iliyowekwa juu yao na mtawala wao, ambaye wanaingia naye katika uhusiano wa agano.

Je, hili linafananaje na tunachokiona katika Israeli? Ningesema linafanana sana na tunachokiona katika Israeli. Kwa hivyo tuna makabila tofauti ya Israeli, makabila 12 ya Israeli. Kuna maswali mengi kuhusu jinsi yalivyokuwa yanahusiana hapo awali, na aina zote hizi za masuala zinazojitokeza.

Wasomi wakosoaji wanaamini kwamba makabila ya Israeli hapo awali yalikuwa makundi tofauti kabisa na hayakuwa na aina yoyote ya uhusiano halisi wa kijenetiki kati yao. Sidhani kama wengi wetu tungeamini hivyo. Lakini hoja ni kwamba ulikuwa na makabila haya tofauti ambayo kwa namna fulani yalikuwa na utambulisho mkubwa sana na makabila yao.

Zaidi ya walivyokuwa na taifa zima, kwa kweli . Na kila moja ya makabila haya yangekuwa na kanuni zake, sheria zake. Inamaanisha nini kuwa mshiriki wa, tuseme, kabila la Benyamini? Inamaanisha nini kuwa mshiriki wa kabila la Yuda? Naam, walikuwa na sheria zao.

Walikuwa na kanuni zao wenyewe ambazo zingedhibiti jamii yao wenyewe. Kwa hivyo haikuwa kama watu wa Yuda kabla ya kuja kwa Musa hawakuwa na ufahamu wa sheria. Ni wazi kwamba wangukuwa na sheria.

Wangukuwa na mawazo na taratibu za jinsi wangueshughulika na wavunja sheria na kadhalika. Yote hayo yalikuwepo kabla ya wakati wa Musa. Na kisha tunamwona Musa akija, na anapokea sheria hizi zote kutoka kwa Mungu kwenye Mlima Sinai.

Kwa namna fulani, Mungu anatumia mamlaka yake juu ya kanuni hizo za kikabila za watu hao ambao tayari wameshakuwa nazo. Sasa, bila shaka, watu wa Yuda walikuwa na njia za kushughulika na wauaji. Bila shaka, watu wa kabila la Lawi walikuwa na njia zao za kushughulika na wazinzi.

Mungu anasema unaingia katika uhusiano wa agano nami. Hivi ndivyo ninavyotaka ifanyike. Sasa, je, Mungu alimpa Musa kila kitu kwenye Mlima Sinai? Naam, ni jambo la kuvutia kwa sababu, kulingana na utamaduni wa Kiyahudi, Mungu alimpa Musa kila kitu kwenye Mlima Sinai.

Ikiwa ni pamoja na sio tu sheria tunazopata katika Torati, bali pia manabii wote na maandishi yote na mafundisho yote ya kirabi pia. Na Mungu alimwambia Musa hivi karibuni, Sasa yanyamazishe mambo haya yote hapa kwa sababu ikiwa Mataifa watayashika mambo haya, watayaharibu. Lakini ndio, hayo ni mafundisho ya kirabi ambayo si lazima tuweke hisa nyingi za kihistoria ndani yake.

Ina makusudi yake, lakini si historia, sidhani. Tunachoweza kusema ni kwamba Mungu alimpa Musa sheria pale Sinai, lakini pia tunaweza kusema kwamba kulikuwa na ukuaji wa mila hizi za kisheria katika mahakama. Na tunaona hili tayari katika vitabu vya Torati.

Kwamba kuna jambo linalotokea ambapo mara tu baada ya kutoa sheria, tunaye jamaa huyu wa Misri anayelitukana jina la Mungu katika kambi ya Waisraeli. Na kwa hivyo watu wanaenda mbele za Mungu na wanasema, tufanye nini kuhusu hili? Na Mungu anasema, Mtoeni nje mkampige kwa mawe hadi afe. Na kwa hivyo wanaandika kwenye sheria.

Ikiwa mtu yeyote atakufuru jina la Mungu, tunampiga mawe hadi afe. Kwa hivyo tunaweza kuona kwamba tayari katika Torati, kuna kifungu hiki cha upanuzi, kwa ajili ya ujenzi, kwa ajili ya upanuzi wa sheria zaidi ya kile kilichoandikwa au kile alichopewa Musa kando ya mlima. Sasa Biblia inawasilisha yote kama yalivyokuja katika sheria za Musa na wakati wa Musa.

Nadhani hilo ni suala la historia zaidi kuliko historia, jinsi walivyoandika historia katika siku hizo. Lakini kwa vyovyote vile, ni wazi kwamba sheria nyingi tunazopata

katika Torati, siwezi kusema ziko wazi, lakini inaonekana wazi kwamba sheria nyingi tunazopata katika Torati zinatoka katika vipindi vya baadaye. Na zimeunganishwa katika Torati kwa sababu zinawakilisha aina moja ya mila.

Swali kubwa kuhusu ni lini Pentateuki, vitabu vitano vya Musa , viliungana katika umbo tulilionalo. Nadharia ambayo imekuwepo kwa muda mrefu ni kwamba sheria ziliandikwa chini ya Ezra. Na nadhani kuna sababu nyingi nzuri .

Kuna sababu kwa nini nadharia hii imedumu kwa muda mrefu. Kulingana na kitabu cha Ezra, Ezra alikusanya kanuni mbalimbali za sheria, na akashuka hadi Yerusalemu, na akasimama mbele ya watu na kusoma sheria. Na alipokuwa akisoma sheria, watu walikuwa wakilia, na walikuwa wakirarua mavazi yao na kila kitu kwa sababu hawakuwa wakifanya mambo haya.

Ikiwa ni pamoja na mambo kama, kwa mfano, Sikukuu ya Vibanda. Ilisema hawakuwa wamesherehekea Sikukuu ya Vibanda tangu siku za Yoshua. Kwa nini hawakuwa wakifanya hivyo? Je, walijua hata kwamba walipaswa kufanya hivyo? Kulingana na Ezra, haionekani kama walijua kwamba walipaswa kufanya hivyo.

Kwa hivyo, swali ni kwamba, mapokeo ya marabi yanasema kwamba kama Musa hangeandika sheria, Ezra angeandika. Na kuna maana kwamba labda Ezra labda alikuwa mwandishi wa roho hapa au kitu kama hicho. Lakini Ezra aliunganisha kwa uwazi mila nyingi hizi zilizohusishwa na Musa, na mapokeo ya kisheria ya Israeli.

Na akazitangaza. Alikuwa na mamlaka ya Milki ya Uajemi nyuma yake kutekeleza kanuni hizi na kuzifanya ziwe sheria ya nchi. Sio kusema kwamba sheria hazikuwepo au kwamba mila hazikuwepo kabla ya wakati wa Ezra, kwa sababu tunajua zilikuwepo.

Ni kwamba tu waliwapuuza mara nyingi. Hili ndilo lalamiko kubwa la Yeremia dhidi ya watu wa Israeli. Katika moja ya sura zake za Yeremia, tutafikia hili baadaye, anasema, Mnajua , ninyi watu, mnapuuza siku ya Sabato.

Unafanya biashara hii yote siku ya Sabato. Walikuwa na uelewa huu kwamba hawapaswi kuifanya, lakini wanafanya hivyo hata hivyo. Inaonekana Ezra alikuwa na uwezo wa kuunganisha mambo haya.

Anaitwa mwandishi, msomi wa sheria ambaye angeweza kuleta mila hizi katika aina hii ya umbo la maandishi ambalo lilikuwa dogo na la ukubwa wa mfukoni. Vyovyote vile. Naam, ni la ukubwa wa kitabu, lakini kubwa hivi.

Lakini angeweza kuunganisha mambo haya, na angeweza kuyalazimisha kwa watu na kuyafanya kimsingi kuwa sheria ya nchi. Na hilo linaonekana kuwa jambo jipya. Sasa, mbele kidogo.

Sheria ya Agano la Kale hapa. Kwa kawaida, umbo la sheria za Agano la Kale ni la kijinga, kama vile umbo katika kanuni ya Hammurabi, kama vile umbo katika kanuni ya Ur-Nammu, kama vile umbo katika sheria za Ashuru ya Kati. Kwa hivyo una mambo kama haya.

Ukimnunua mtumwa Mwebrania, atakutumikia kwa miaka sita. Lakini katika mwaka wa saba, atatoka huru bila kulipa chochote. Kwa hivyo, ukimnunua, basi katika mwaka wa saba atatoka huru.

Akija peke yake, anaenda huru peke yake. Lakini akipata mke, basi anaenda naye. Hiyo ni sheria isiyo na busara .

Wakati mwingine tuna sheria za kinabii katika Torati. Na hapa tunaona kitu kama, kwa mfano, katika Mambo ya Walawi 18:21. Usimfanye yeyote kati ya watoto wako amwachie Moleki, chochote kile kinachomaanisha. Kumekuwa na mjadala mwingi kuhusu hilo.

Inaonekana kama wanazungumzia kuhusu kafara ya mtoto. Nadhani wanazungumzia kuhusu kafara ya mtoto. Lakini baadhi ya watu wamefikiri labda ni kujitolea tu, sivyo? Sijui.

Nadhani wanazungumzia kuhusu kutoa kafara kwa watoto. Usilichafue jina la Bwana Mungu wako. Mimi ni Yahweh.

Mambo ya Walawi 18:21. Hilo ni jambo lisilo la kawaida. Kwa hivyo, Amri Kumi zinaingia wapi katika hili? Naam, ni wazi kwamba Amri Kumi ni zisizo za kawaida. Usiue.

Usizini. Hilo ni jambo la kutatanisha kadiri uwezavyo. Lakini jambo lingine la kuvutia kuhusu Amri Kumi na kitu kinachozitofautisha, tuseme, sheria za Hammurabi au hata, tuseme, baadhi ya sheria katika Mambo ya Walawi na Hesabu na kadhalika ni kwamba hakuna hata moja kati ya hizo inayojumuisha adhabu yoyote.

Lo! Haya basi. Kwa hivyo tuna kitu kama, usiue.

Sawa, unamfanyia nini mtu anayeua? Haisemi katika Amri Kumi. Usizini . Haisemi.

Unawafanyia nini wavunja sheria? Unawatendeaje? Haisemi katika Amri Kumi. Na kisha pia kuna tatizo kwamba Amri Kumi huwa hazieleweki vizuri unapozifikiria. Na hapa ndipo tunapoingia katika kila aina ya tafsiri mbalimbali na kadhalika.

Mojawapo ya mambo ambayo utasikia kila mara kutoka kwa watu ambao hawajui Biblia vizuri ni kwamba watasema kitu kama, Huwezi kuwa na vita kwa sababu Biblia

inasema usiue. Sasa, kuna utata fulani katika tafsiri hiyo ya Kiingereza, lakini sivyo hasa ninavyozungumzia hapa. Hakuna utata wowote katika Kiebrania katika hiyo.

Lakini kuna amri zinazoonekana kuwa na utata, kama vile, kwa mfano, waheshimu baba yako na mama yako. Hiyo ina maana gani? Waheshimu baba yako na mama yako. Huenda walikuwa na mawazo fulani kuhusu kile kilichohusika katika nyakati za Mashariki ya Karibu za kale, na tutazungumzia hilo tutakapofikia hilo.

Lakini hakika kuna utata fulani uliojengeka ndani yake. Au chukua kitu kama vile kumbuka siku ya Sabato na kuitakasa. Katika siku sita, fanya kazi yako yote.

Sasa, hili linapanuka kidogo, lakini si kwa kiwango ambacho tunaweza kutambua kazi ni nini. Na hili, bila shaka, ni jambo ambalo Mafarisayo walilizingatia sana, kuhusu jinsi unavyofafanua kazi. Na hivyo ndivyo unavyoishia na kanuni zinazosema mambo kama vile mtu akivunja sheria yake siku ya Sabato, uliruhusiwa kuilowesha, lakini hukuruhusiwa kuisugua. Au ikiwa mto wa mtu una uvimbe, uliruhusiwa kuifyonza kwa kichwa chako siku ya Sabato, lakini hukuruhusiwa kuifyonza kwa mikono yako siku ya Sabato, kwa sababu hiyo ingemaanisha kazi.

Ndiyo, kuna utata fulani. Unaifafanua kazi? Na marabi walijaribu kuondoa utata huo wote, lakini hawakufanikiwa sana. Lakini jambo lingine la kufikiria hapa kuhusu Amri Kumi ni kwamba haziwezi kutekelezeka.

Na hapa nafikiria hasa kuhusu amri hiyo ya mwisho, ambayo ni ya kipekee kabisa katika ulimwengu wa kale. Bila shaka, tutazungumzia hilo katika hotuba yetu ya mwisho. Lakini ni nani angepitisha sheria kama vile 'Usitake kile ambacho mtu mwingine anacho?' Unaitekelezaje? Je, una wazo la polisi kujaribu kusoma mawazo ya watu, au lazima uwaangalie watu ili kuona kama wanamtazama mke wa mtu mwingine kwa tamaa au kitu kama hicho? Kwa kweli hakukuwa na njia yoyote ya kutekeleza sheria hiyo ikiwa unaiona kama sheria.

Kama unaiona kama sheria. Na hapo ndipo jambo kuu lilipo. Je, ni sheria katika jinsi tunavyoifikiria kawaida kuhusu sheria? Hapana, sivyo.

Ni sharti la agano. Israeli inaingia katika uhusiano wa agano na Mungu wao. Na Amri Kumi ni wajibu ambao watu wa Israeli wameitwa kukubali kama sehemu ya uhusiano huo wa agano na Mungu wao.

Kama vile makundi mbalimbali chini ya Mfalme Hammurabi yalivyolazimika kukubali sheria za Hammurabi, sheria za Hammurabi, kwa sababu ya faida walizokuwa wakipokea kutokana na kuwa sehemu ya ufalme wa Hammurabi, vivyo hivyo watu wa Israeli wanaingia katika uhusiano wa agano na Mungu wao, na wanapaswa kukubali majukumu ya agano hilo. Na ninaamini kwamba Amri Kumi ndizo msingi wa kanuni hiyo ya sheria. Sio sheria haswa.

Ni wajibu, masharti wanayojiwekea wenyewe. Ninapenda kuzifikiria Amri Kumi zaidi kama nadhiri kuliko sheria. Na hapa nadhani una haki ya kukaa kimya.

Chochote unachosema kinaweza kutumika dhidi yako. Mfano wa ndoa ni ishara ya kawaida ya kibiblia kwa uhusiano kati ya Israeli na watu wake. Na hili linaonyeshwa hasa katika manabii, bila shaka katika nabii Hosea.

Tuna moja ya uchunguzi mzuri na wa kusikitisha wa mada hiyo katika Ezekieli, unaovunja moyo tu, wazo hili kwamba Mungu na watu wake wako katika uhusiano wa ndoa. Na Mungu anawapenda watu wake, na amejitolea kwao, na wanaendelea kumgeuzia kisogo, na wanaendelea kufanya uzinzi na kufanya aina hii ya kitu. Lakini unafikiria kuhusu harusi na ndoa, na moja ya mambo makuu, bila shaka, tunayofanya ni kubadilishana viapo .

Ninaahidi kwamba nitakuwa mkarimu, mvumilivu, na mpole kwenu siku zote. Ninaahidi sitadanganya. Na uongo mwingine mwingi kama huo.

Ninaahidi kutochukua mabaya yote, aina hii ya mambo mazuri, ambayo ndiyo msingi wa uhusiano. Lakini moja ya mambo makuu ambayo watu huapa wanapoingia katika uhusiano huo wa ndoa ni jambo hilo lote kuhusu kuacha mengine yote. Nitakuwa mwaminifu kwako pekee.

Kwa njia, aina hizi za viapo si kitu ambacho lazima kiwe kipya na cha kisasa kwetu. Na zinarudi nyuma sana. Na hata katika nyakati ambazo sheria hizi zilitolewa, walikuwa na mikataba ya ndoa ambapo wangukuwa na aina hizi za kanuni ambazo wangelazimika kuzitekeleza.

Na kwa hivyo sitiari hii inaendana sana na kinachoendelea na Israeli hapa. Na inaanza na jambo hili lote kuhusu upekee wa uhusiano. Utanioa.

Hutakuwa na wengine. Na hiyo iko wapi? Tunaona hilo katika Amri Kumi mwanzoni kabisa. Mimi ndimi Bwana Mungu wako niliyekutoa katika nchi ya Misri.

Usiwe na miungu mingine. Kwa hivyo, huu ni uhusiano wa mke mmoja tunaouzungumzia hapa. Nadhani unaweza kusema kwamba Mungu anaweza kuwa na wake wengine, lakini sidhani kama tutaenda huko.

Lakini hata hivyo. Bila shaka, inahitaji kujitolea kwa niaba ya watu. Hakuna mtu atakayeweza kusema kwa uhakika kama mtu anatamani au la .

Hakuna mtu atakayeweza kusema kwa uhakika kwamba mtu anatamani nyumbu wa jirani yake. Na kwa hivyo ni nani atakayelinda hilo? Wewe mwenyewe . Utajilinda mwenyewe.

Unachukua jukumu juu yako mwenyewe kushika amri hizi. Hiyo ndiyo hasa maana ya amri hizi. Zinahusu uhusiano huu kati ya Mungu na watu wake na majukumu ambayo watu wanajichukulia wenyewe ili kutekeleza majukumu haya yaliyoainishwa katika Amri Kumi.

Sasa, wacha nizungumzie kidogo kuhusu baadhi ya masuala muhimu ya kihistoria kuhusu Amri Kumi kwa sababu haya yamejitokeza katika miktadha mingi tofauti. Kuna majadiliano mengi kuhusu Amri Kumi hata leo. Wasomi wengi hawajui la kufanya kutoka kwake.

Na utasikia maoni mengi yanayoonyesha kwamba Amri Kumi, kama tulivyo nazo katika Kutoka 20, haziwezi kuwa njia ya asili zilitolewa au umbo lake la asili, na kwamba lazima zilibadilishwa sana kwa miaka mingi, na kadhalika na kadhalika. Kwa nini zina matatizo na hili? Kwanza kabisa, kuna swali kuhusu jinsi ukosoaji wa kihistoria unavyokataa uwezekano wa miujiza. Kwa hivyo wazo la Mungu kuonekana juu ya mlima na kuandika vitu hivi kwenye vidonge vya mawe linaonekana kuwa jambo lisilowezekana kwa baadhi ya watu.

Kwa hivyo, watafikataa hilo kwa sababu tu ya ukweli kwamba kuna kipengele hiki cha miujiza. Na ni jambo la kuchekesha unapofikiria lakini kuna shaka nyingi kuhusu hata kuwepo kwa Musa. Na nilipokuwa katika shule ya uzamili katika programu yangu ya PhD huko Chicago nilishangaa kidogo nilikuwa na rafiki ambaye alikuwa kasisi Mkatoliki. Nilikuwa nimesoma Taasisi ya Kipapa huko Roma lakini mimi na yeye tulikuwa tunazungumza kuhusu Musa wakati mmoja na sikumbuki hata jinsi tulivyoingia kwenye mada lakini nilitaja jambo fulani kuhusu hilo, ni wazi kwangu kwamba Musa alikuwepo na akasema, kwa uzito? Nami nikasema, sawa, ndio.

Anasema, Unawezaje kuamini hilo? Anasema ni wazi kwamba yeye ni mhusika aliyebuniwa. Na alipitia na akatoa sababu zake kadhaa kwa nini alifikiri Musa alikuwa mhusika aliyebuniwa, nami nikarudi na ukweli kwamba mambo kadhaa aliyoyataja, kama vile ukweli kwamba Musa alikuwa na jina la Kimisri, kwa kweli ni ushahidi wa historia ya Musa badala ya kutokuwa na historia ya Musa. Sidhani kama Waebrania, kama wangetaka kuunda shujaa wao mkubwa, wangempa jina la Kimisri.

Na zaidi ya hayo, hawakujua jina hilo lilimaanisha nini kwa sababu asili ya watu tuliyonayo katika Biblia ni kwamba alichorwa kutoka mtoni na hilo linatokana na neno la Kiebrania mashach linalomaanisha kuchora lakini tunajua kwamba jina Musa kwa kweli ni la Kimisri linalomaanisha kuzaliwa au kitu kama mwana wa mfano katika jina Ramesses, mzaliwa wa Ra Thutmoses, mzaliwa wa Thut na kadhalika na kadhalika. Kwa hivyo, jina la Musa ni la Kimisri waziwazi,, na sina shida na swali la uhalisi wake mimi mwenyewe,, lakini kama hakukuwa na Musa, ni wazi, basi hakukuwa na Musa aliyepanda mlimani kuchukua Amri Kumi. Kuna watu wengine wanaoamini kuwepo kwa Musa lakini wanaamini hivyo na nakumbuka nikisoma haya

kutoka kwa msomi maarufu wa Biblia ambaye alisema kitu kinachoonyesha kwamba anasema ndio Musa alikuwepo hakika alionekana tu kuwa mkubwa katika rekodi ya kihistoria kwamba lazima alikuwepo lakini kwa upande mwingine Musa alikuwa na mengi ya kufanya kiasi kwamba ingekuwa vigumu kufikiria kwamba Musa alikuwa ametenga muda wa kupokea sheria na kupata kanuni za sheria na kupata yote hayo kwa hivyo kwa kweli labda sheria zote zilitoka nyakati za baadaye na zilihusishwa tu na Musa.

Unathibitishaje hilo? Hilo ni maoni ya mtu tu, sivyo? Nadhani tuko kwenye msingi imara zaidi tunapoanza kuzungumzia suala la aina asili ya Amri Kumi, lakini bado, hata hapa, nadhani tunatetemeka kidogo. Sababu ya sisi kuzungumzia kuhusu mgogoro fulani hapa ni kwa sababu tuna matoleo kadhaa tofauti ya Amri Kumi katika Biblia, na sehemu kadhaa ambapo Amri Kumi zinatajwa, ambapo kuna maswali kuhusu maneno na mpangilio, na mambo ya aina hii. Kwa hivyo Kutoka 20 na Kumbukumbu la Torati 5 tuna tofauti kubwa na nitayataja baada ya dakika moja lakini ukweli kwamba tuna tofauti kati ya hizi mbili unaonekana kumaanisha kwamba labda kati ya wakati wa Kumbukumbu la Torati au wakati wa uandishi wa Kutoka na wakati wa uandishi wa Kumbukumbu la Torati au ikiwa unataka kuiondoa katika muktadha wa kihistoria ili kusema kati ya utamaduni wa Mwana-Kumbukumbu la Torati na utamaduni wa mtu aliyeandika Kutoka una maendeleo katika kufikiri au hata mito miwili tofauti ya mawazo mila mbili tofauti ambazo zilihifadhi aina tofauti kidogo za Amri Kumi.

Na hivyo hilo linazua swali, je, ni ipi ilikuwa ya awali? Wengi wanasema kwamba amri hizo hapo awali zilikuwa fupi, kama vile Hesabu 6 hadi 9 usiue, usizini et, et, na kwamba zote hapo awali zilikuwa hasi. Kwa hivyo waheshimu baba yako na mama yako labda hapo awali wangesema kitu kama usiwadharau baba yako na mama yako Badala ya kukumbuka siku ya Sabato ili kuitakasa hapo awali ilikuwa kitu kama usivunje siku ya Sabato au kitu kama hicho, na kisha wakakipanua baadaye. Inawezekana.

Sioni kama kuna uwezekano, lazima. Hata mimi binafsi sioni kama ni muhimu. Halafu pia kuna swali la kama kweli kuna Amri Kumi kwa sababu katika Kutoka 20 haisemi Amri Kumi inasema tu hizi ni amri, haitumii neno Kumi hapo lakini inatumia mahali pengine katika Kutoka 34 na pia katika Kumbukumbu la Torati inazungumzia Amri Kumi. Jambo lingine tunaloliona mara nyingi ni wazo kwamba Amri Kumi zote hapo awali zilikuwa makosa makubwa.

Kwa hivyo mauaji ni kosa la kifo, uzinzi ni kosa la kifo, na kwa hivyo kumekuwa na hoja hii kwamba baadhi ya mambo haya yaliongezwa, kama vile kutamani. Kutamani hakuwezi kuchukuliwa kuwa kosa la kifo, lakini kuiba ni moja ya mambo ambayo wasomi wengi wanabishana kuyahusu. Kuiba awali kulimaanisha utekaji nyara tu, kwa sababu utekaji nyara ulikuwa kosa la kifo; kuiba, kumwibia jirani yako,

hakukuchukuliwa kuwa kosa la kifo. Tena, sidhani kama kuna msingi wowote wa hoja hiyo pia.

Sababu kadhaa. Kwanza kabisa , haijulikani wazi kwamba mambo haya yalikuwa makosa ya kifo. Uzinzi, na tutazungumzia hili tutakapoingia katika uzinzi, lakini hakuna haja ya kujirudia, nadhani.

Unafikiria, ni watu wangapi katika Agano la Kale waliuawa kwa kufanya uzinzi? Jibu ni sifuri. Hakuna mtu katika Agano la Kale aliyekufa kweli . Watu kadhaa walifanya uzinzi.

Kwa kweli, watu wengi walifanya uzinzi katika Agano la Kale, na limetajwa mara kadhaa , lakini hakuna mtu aliyewahi kuuawa kwa kufanya uzinzi, ingawa sheria inasema wazinzi wapigwe mawe hadi wafe. Tuna hadithi maarufu tena ya Hosea na mkewe Gomeri. Itakuwaje? Inavyoonekana, Hosea angemuuza mkewe utumwani.

Naam, tunajua hiyo ilikuwa adhabu ya kawaida siku hizo. Kwamba ukitaka kumwacha mkeo, kwani alikuwa amefanya uzinzi, na ilikuwa wazi kwamba alikuwa amefanya hivyo, na alikuwa na hatia, ungeweza kumuua kama mtumwa. Hiyo ilikuwa mojawapo ya njia ambazo ilishughulikiwa, na inaonekana hiyo ndiyo Hosea alichagua kufanya.

Tunaye Mfalme Daudi, mzinzi maarufu zaidi kati yao, na hata muuaji, na nini kinampata? Mungu aliiondoa dhambi yake ili Daudi asife. Bila shaka, alikuwa na matatizo ya kila aina katika nyumba yake milele, na kisha katika manabii tumetaja mara kadhaa watu ambao wamezini. Tuna marejeleo ya watu kutokuwa waaminifu kwa wenzi wao, na wanaume wakilalamika kuhusu hilo, lakini wanafanya nini? Hawafanyi chochote kuhusu hilo.

Kama tuna uzinzi huu wote unaoendelea, ungefikiri kwamba tungekuwa na watu wanaokufa katika Israeli, lakini inaonekana sivyo. Wazo hili kwamba mambo haya yote yalikuwa makosa ya kifo halina maana sana unapoangalia jinsi yalivyotekelezwa . Uvunjaji wa Sabato, tayari nimezungumzia ukweli kwamba uvunjaji wa Sabato ulitokea mara kwa mara. Eti, namaanisha labda labda, inaonekana ilikuwa kosa la kifo, lakini haikutekelezwa hivyo.

Kwa hivyo ikiwa tutasema, kuna waziwazi baadhi ya vizuizi vinavyowezekana hapa au vizuizi, basi kwa nini isiwe ubaguzi kwa kitu kama kuiba? Kwa nini isiwe ubaguzi kwa kitu kama kutamani? Sidhani kama wazo hili tena ni hoja yenye nguvu. Kwa hivyo, tunazungumzia matoleo mangapi ya Amri Kumi hapa? Wasomi wanapenda kutofautisha kati ya Kutoka 20, ambayo wanaiita amri ya kimaadili, ambayo ni amri ambazo sote tunazifahamu, na kisha Kutoka 34, 10-26, ambayo wanaiita amri ya kitamaduni. Sasa, nilikuwa nataka kutoa Biblia hapa , sio Toleo la King James, lakini, hapa tunaenda, Toleo Jipya la Kimataifa, na tutaangalia Kutoka 34.

Wanachofanya ni kuhusisha haya na hati mbili tofauti za chanzo. Kwa kawaida, wanasema kwamba Kutoka 34 ni toleo linalotokana na labda mila ya kikuhani au mila ya Kumbukumbu la Torati au kitu kama hicho, ilhali Kutoka 20 inatokana na mila ya Yahwist, lakini wanaiita Kutoka 34 dekalojia nyingine, na sababu ni kwamba kifungu cha Amri Kumi kinatumika hapo . Hata hivyo, hebu tusome kifungu hiki na tuone kinasema nini hapa. Kwa hiyo Bwana akamwambia Musa Chonga mbao mbili za mawe kama zile za kwanza, nami nitaandika juu yake maneno ambayo ulipaswa kuandika katika mbao za kwanza, ambazo ulizivunja. Naam, asante Mungu. Nilihitaji sana ukumbusho huo. Uwe tayari asubuhi, kisha uje juu ya Mlima Sinai, ujitokeze kwangu huko juu ya mlima. Mtu yeyote asije nawe au kuonekana popote mlimani, hata kondoo walionisikia nikichunga n.k. Musa alichonga mbao mbili za mawe na ishara.

Nilipanda juu n.k. Na kadhalika. Kisha Bwana akashuka, akatangaza, na akasimama hapo na kutangaza jina lake Bwana, naye akapita mbele ya Musa, akitangaza Bwana mwenye neema, huruma, na shauku, n.k. Na kadhalika. Akiendelea mbele, Musa akainama chini. Hebu tuone hapa, ninafanya agano nawe mbele ya watu wako wote.

Nitafanya maajabu, na kisha hapa tunaingia katika amri hizi, watu mnaoishi kati yao wataona jinsi kazi ambayo mimi, Bwana, nitaifanya ni ya kutisha. Kwa ajili yenu, tiini niliyowaamuru leo. Nitawafukuza mbele yenu Waamori mnaoandika sifa . Jihadharini msifanye agano na wale. Vunjeni madhabahu zao, vunja mawe yao matakatifu, kata nguzo zao za Ashera, msimwabudu Mungu mwingine yeyote, kwa maana Bwana ambaye jina lake ni wivu, ni Mungu mwenye wivu, sasa ni wazi kwamba Inalingana na amri ya kwanza. Sawa, Jihadharini msifanye agano na wale wanaoishi katika nchi hiyo, kwani wanapojifanya wapenzi wa miungu yao na kuitoa dhabihu.

Watakualika kula nao, n.k., n.k. Kwa hivyo hiyo inafanana sana na amri ya kwanza, sivyo? Usitengeneze sanamu za kusubu. Naam, kuna amri ya pili kwako. Sherehekea sikukuu ya mikate isiyotiwa chachu. Siku saba kula mkate usiotiwa chachu kama nilivyokuamuru sasa, hiyo haipo popote katika Amri Kumi. Sawa. Wazaliwa wa kwanza wa kila tumbo ni wangu, ikiwa ni pamoja na wazaliwa wa kwanza wote wa kiume wa mifugo yako, iwe ni kutoka kundi au kundi la ng'ombe. Mlikomboa mzaliwa wa kwanza wa punda na mwana-kondoo, n.k. Hiyo haipo katika Amri Kumi. Hakuna mtu atakayeonekana mbele yangu mikono mitupu. Siku sita utafanya kazi siku ya saba.

Unapaswa kupumzika. Sawa, kuna siku ya Sabato, sivyo? Sherehekea Sikukuu ya Majuma kwa matunda ya kwanza ya mavuno ya ngano. Kwa hivyo hapo tuna Sherehe ya sikukuu ambayo haitajwi tena katika Amri Kumi. Sawa, mara tatu kwa mwaka wanaume wako wataonekana mbele zangu mbele za Bwana Mungu. Usiniagize nitoe damu ya dhabihu pamoja na chochote kilicho na chachu. Sawa. Usiruhusu dhabihu kutoka kwa sikukuu ya Pasaka ibaki hadi asubuhi. Lete matunda

bora ya nchi yako nyumbani kwa Bwana Mungu wako. Usimpike mwana-mbuzi katika maziwa ya mama yake. Kisha Bwana akamwambia Musa aandike amri hizi kwa maana kwa mujibu wa maneno haya nimefanya agano nawe, na katika Israeli Musa alikuwa huko pamoja na Bwana siku 40 na usiku 40 bila kula mkate wala kunywa maji . Na aliandika kwenye vibao neno la agano Amri Kumi Sawa Kwa hivyo hii ndiyo hoja ambayo wasomi wanasema kwamba Amri Kumi za asili zilijumuisha orodha hii ya Sikukuu na mambo haya kuhusu hii dhabihu na kadhalika na kwa hivyo kulikuwa na matoleo mawili tofauti ya Amri Kumi kulikuwa na toleo la Kutoka 20 na kisha kuna toleo la Kutoka 34 ambalo lilijumuisha mambo haya yote kuhusu aina hizi mbalimbali za sikukuu na dhabihu na kadhalika Kwa sababu inasema aliandika maneno ya agano kwa Amri Kumi. Lakini Ndiyo, Sidhani kama kuna sababu yoyote ya kudhani kwamba Amri Kumi zinarejelea mambo yote ambayo amesema hapo juu. Unajua na nimezihesabu mara kadhaa Amri zote tofauti katika orodha hiyo na hakuna njia ninayoweza kuifikia. Nadhani anasema ndiyo, niliandika aliandika Amri Kumi. Lakini pia kuna sheria hizi zingine zote anazozitaja. Hasemi kwamba sheria hizo katika Kutoka 34 ni Amri Kumi. Kwa hivyo sidhani kama hiyo inaunda toleo tofauti la Amri Kumi kibinafsi, sawa. Vipi kuhusu Kumbukumbu la Torati 5 kwa sababu hiyo ndiyo nyingine. Kwa hivyo ndiyo. Kutoka 34 ni mkusanyiko wa sheria. Kumbukumbu la Torati 5. Bila shaka hii ni kesi bora zaidi kwa sababu katika Kumbukumbu la Torati 5. Tuna toleo ambalo linafanana sana na zile zilizo katika Kutoka 20 na Musa anasema mwanzoni. Unajua hizi ni amri ambazo Mungu alitupa, lakini kuna tofauti kadhaa kwa mfano. Hebu tuangalie mambo kadhaa hapa. Kwa hivyo Kutoka 20. Hapa kuna kubwa. Hii hapa ya kwanza: Ikumbuke siku ya Sabato ili uitakase. Siku sita fanya kazi na ufanye kazi yako yote; siku ya saba ni siku ya Sabato.

Usifanye kazi yoyote Wewe hisa za maisha ya mwanao zilikuwa katika siku sita Bwana Mungu aliumba mbingu na nchi zione na vyote vilivyomo. Lakini alipumzika siku ya saba kwa hiyo Bwana akaibariki siku ya Sabato na kuitakasa. Kwa nini tuishike siku ya Sabato kulingana na Kutoka 20? Kwa sababu siku ya saba ya uumbaji Mungu alipumzika, sawa? Vipi kuhusu Kumbukumbu la Torati 5? Ishike siku ya Sabato na uishike. Mtakatifu ni Bwana, Mungu wako alikuamuru siku sita kufanya kazi yako, nk. Kwa nini Kumbuka kwamba ulikuwa mtumwa katika nchi ya Misri na Bwana Mungu wako akakutoa huko kwa mkono wenye nguvu na mkono ulionyoshwa. Kwa hivyo Bwana alikuamuru uishike siku ya Sabato. Kwa hivyo tuna sababu tofauti katika Kumbukumbu la Torati 5 basi tuna katika Kutoka 20 Kutoka 20 Inaweka mizizi ya siku ya Sabato katika uumbaji. Kumbukumbu la Torati 5 katika kitendo cha ukombozi kilichotokea katika Kutoka. Sawa, na kisha tuna kitu cha kutamani hapa.

Tofauti ndogo tu hapa. Usifunike nyumba ya jirani yako. Usifunike mke wa jirani yako. Mtumwa wa kiume au wa kike. Punda chochote kilicho cha jirani yako. Kumbukumbu la Torati 5. Wala usifunike mke wa jirani yako. Wala usitamani nyumba ya jirani yako, wala shamba lake, wala mtumwa wa kiume au wa kike, wala ng'ombe, wala punda, wala chochote kilicho cha jirani yako. Tofauti ndogo ya kuvutia hapa. Hisia yangu ni kwamba Kumbukumbu la Torati ni toleo la baadaye na lililoakisiwa

zaidi la Amri Kumi. Kwa nini Waisraeli wanapaswa kufuata sheria vizuri, tunaweza kusema kwamba sababu ya kuwepo kwa sababu ni kwa sababu Mungu aliiweka wakati wa uumbaji, ilhali sababu ya kimaadili ni kwamba ninyi wenyewe mnajua jinsi ilivyo kufanya kazi kwa bidii na kujitahidi, na kwa hivyo kwa sababu mmelazimika kupitia hilo, mnapaswa kuwajali na kuwajali watu wengine wanaopaswa kujitahidi, kwa hivyo chukua siku ya mapumziko, jipe mapumziko, wape watumwa wako mapumziko, wape wanyama wako mapumziko kwa sababu ni jambo sahihi kufanya, na unapaswa kujua kwa sababu umewahi kuwa huko. Hii ni aina ya kawaida sana ya njia ya Kumbukumbu la Torati na Kumbukumbu la Torati ya kubishana. Unajua kusikiliza Kutoka kwa hivyo Wanasema kitu kile kile kimsingi wanaipa msingi tofauti Kumbukumbu la Torati na kutamani hili litakuwa muhimu kwa sababu ambayo tutazungumzia baadaye Lakini ndio, wanamsogeza mke mbele na kumtenganisha na wengine kwa kiasi fulani katika Kumbukumbu la Torati Pia wanaongeza mashamba Na mawazo yangu ndiyo sababu wanaongeza mashamba ni kuleta idadi ya vitu ambavyo vinatamaniwa hapa hadi saba.

Ndiyo, kwa sababu unajua, wanapenda kukamilisha, sivyo? Kwa hivyo, ulitaja orodha ya vitu saba, kisha ukasema chochote ambacho ni cha jirani yako. Unajua saba ni nambari ya kukamilisha . Kwa hivyo unasema sawa, haya hapa mambo saba, na unajua, hupaswi kutamani yoyote kati ya haya, na kwamba kimsingi hii ina maana kwa kuorodhesha vitu saba unavyosema usitamani chochote ikiwa majirani zako. Kwa nini tunampeleka mke mbele? Nasema nani anajua lakini nasema sehemu ya sababu kwamba baadhi ni kwamba Kumbukumbu la Torati huenda linajaribu kuakisi utamaduni ambao haumtambui mke na mali ya kaya sasa. Ni rahisi kusoma Kutoka 20 na amri ya kutamani agano inasema Mali zote za jirani yako ikiwa ni pamoja na mkewe hiyo ni njia moja unayoweza kuisoma Sidhani kama ni lazima uisome hivyo na nitafikia hilo. Bila shaka tunapozungumzia amri hiyo, lakini inawezekana kwamba Kumbukumbu la Torati linataka kuweka wazi kwamba mke hapaswi kuzingatiwa miongoni mwa mali za mwanamume. Na hiyo inaweza kuwa ndiyo sababu wamehamia mbele. Hiyo ni dhana tu kwa upande wangu. Lakini nadhani kwamba Kutoka 20 inawakilisha aina ya asili ya Amri Kumi na nadhani kwamba Marekebisha mengine yoyote ni uvumi tu. Haina msingi wowote.

Namaanisha, swali lingine kuhusu Amri Kumi ni, je, ni 10 au ni 11? Naam, kila mtu anakubaliana na Amri Kumi kwa sababu Biblia inasema Amri Kumi, lakini kuna tofauti katika jinsi unavyozihesabu. Kwa mfano, mimi ndimi Bwana Mungu wako niliyesema haya yote niliyekutoa Misri kutoka utumwani. Usiwe na miungu mingine ila mimi. Hebu tuyaleta haya hapa haraka sana. Msijifanyie sanamu. Kwa hivyo ndio kwa wale watu ambao wanaweza kukumbuka wanne tu kati yao hapa. Msitumie vibaya jina la Bwana wenu Mungu wenu. Sipendi amri hii. Tafsiri hii. Unajua kweli. Msimchukue Bwana Mungu wenu kwa jina la Bwana wenu na Mungu bure jinsi toleo la zamani la King James lilivyofanya. Kweli ni tafsiri bora. Kumbuka siku ya Sabato ili kuitakasa. Waheshimu baba yako na mama yako. Usiue. Usizini. Usiibe. Usitoe ushahidi wa uongo. Usitamani nyumba ya jirani yako. Tena ningetafsiri hii tofauti kidogo badala

ya nyumba. Ningetafsiri hiyo kama nyumba. Usitafsiri na usitamani nyumba ya jirani yako. Hatuzungumzi.

Sifikirii kuhusu muundo halisi, na nitafikia hilo pia tunapozungumzia kuhusu Muundo huu wa baadaye wa Amri Kumi, hili ni jambo ambalo lina maswali mengi, lakini sidhani kama mpangilio huo ni wa nasibu. Kuna muundo ulioundwa vizuri hapa. Kwanza kabisa, tuna amri moja hadi tatu ambazo zote zinahusu wajibu wetu kwa Mungu. Hii ni sababu nyingine kwa nini nadhani Kutoka 20 ni toleo halisi zaidi ni kwa sababu ina muundo huu ulio wazi sana. Muundo ulio wazi sana, ambao hauonekani katika baadhi ya matoleo mengine pia. Amri moja hadi tatu wajibu wa kibinadamu kwa Mungu kisha tunafikia. Wajibu si kwa Mungu tu bali pia kwa uumbaji katika siku ya Sabato. Unajua kwa nini tunaishika Sabato? Naam? Sio kwa sababu sisi ni wetu tunamheshimu Mungu Pia ni kwa sababu tunahifadhi Jamii yetu tunawatendea wema wanadamu wenzetu au kuwa wema kwa asili. Mashamba yetu na kadhalika na unajua kuna mazungumzo mengi katika Biblia kuhusu kuwapa ardhi yako siku ya Sabato. Kutoa miaka yako au miaka yako kunaweza kuwa hivyo lakini wazo ni kwamba ardhi hiyo inahitaji kupumzika pia. Na bila shaka wanyama wako kwa hivyo hii sio tu kuhusu wajibu kwa Mungu, bali pia wajibu kwa viumbe vyote. Kisha tunaingia katika inayofuata na tunawaheshimu baba na mama yako. Na huu ndio mwanzo wa wajibu wetu kwa wanadamu wengine na inavutia kwamba huanza na Waheshimu baba na mama yako ambayo ingeonekana kuwa jambo dogo kwetu. Badala ya kuanza na jambo kubwa, ambalo lingekuwa usiwaue. Lakini kuna sababu ya hilo ambalo tutafikia tunapozungumzia amri hiyo na kisha sita hadi tisa wajibu wetu kwa watu wengine na aina ya utaratibu wa kushuka kwa ukali na nimekuwa na hoja na wanatheolojia wanaobishana. Hapana. Hapana, lazima uzihesabu zote sawa. Kila dhambi ni sawa. Hapana, hiyo si kweli.

Unajua, ukimwuliza mtu, ungependelea mtu aibe pochi yako au akuue. Kusema kwamba hizo ni sawa ni ujinga. Unajua hapana, kuna upunguzaji wa ukali hapa kutoka mauaji hadi uzinzi ambao ulichukuliwa kuwa mbaya sana hadi kuiba kutoka kwa mtu hadi kusema mambo ya uwongo kumhusu au kusema mambo kumhusu ambayo hupaswi kusema na kisha kuendelea hadi ya mwisho Ambayo ni kuhusu maisha yetu ya ndani Kwa hivyo tunahama kutoka kwa majukumu kwa Mungu kupitia majukumu yetu watu wengine hadi Wajibu wa kweli kwa maisha yetu ya mawazo hadi kuheshimu na kuagiza maisha yetu ya mawazo Kwa hivyo hebu tulete hili hapa Hebu tuzungumze kidogo kuhusu jinsi tutakavyotafsiri Amri Kumi haraka sana kwa hivyo kwanza kabisa tunahitaji kuzisoma katika muktadha wao wa kitamaduni wa kihistoria na Hii ndiyo hii ni muhimu sana kuelewa kwa nini uzinzi ulikuwa mbaya sana kwa watu katika ulimwengu wa kale Ilikuwa tofauti sana katika uelewa kuliko tunavyoelewa uzinzi kuwa leo Kuna mzigo mkubwa wa kitamaduni nyuma ya wazo la kutotoa ushahidi wa uwongo unajua Kwa hivyo angalia mambo haya katika muktadha wake Amri zimeundwa kwa ajili ya Israeli ya kale sio kwa ajili ya Amerika ya kisasa Kuziweka katika vyumba vyetu vya mahakama huenda zisiwe

kesi bora na ya busara zaidi kwa sababu sisi si Israeli ya kale Unajua hatuna theokrasi. Hatuko chini ya utawala wa Mungu kama taifa , najua baadhi ya watu wangebishana.

Naam. Tunapaswa kuwa Binafsi sidhani kama unajua. Ninaamini kwamba tuna uraia wetu uko katika ufalme wa Mungu na kwamba Mungu ndiye anayetawala. Sio vyombo vyovyote vya kisiasa katika siku hizi, lakini kwa vyovyote vile thamani inaonyeshwa hapa. fanya kazi katika muktadha wa theokrasi ya watu wanaotawaliwa na Mungu. Amri ni ishara ya kushindwa kwa Israeli. Unajua David Noel Freedman. Miaka kadhaa iliyopita aliandika kitabu ambacho sidhani kama kimeshawishika kwa mtu yeyote, lakini kilikuwa cha kuvutia sana kwa sababu alisema kwamba historia nzima ya Israeli kimsingi inategemea kushindwa kwa Amri Kumi na kwamba katika kila moja ya visa hivi tunapitia kila kitabu cha Agano la Kale. Tunaona amri tofauti ikisisitizwa na wakati mwingine hoja zake ni za ubunifu sana. Lakini hoja ikiwa nadhani kwamba ukweli kwamba unaweza kutoa hoja hiyo kwa uso ulionyooka unaonyesha kwamba ni Amri Kumi ambazo ni litania inayotabiri kushindwa kwa Israeli. Hasa kwamba kwa amri hiyo ya kwanza, ambayo ni kubwa kuhusu unajua kuabudu miungu mingine. Soma pia katika muktadha wa fasihi na kitheolojia. Sawa? Kwa hili, tunatambua kwamba Amri Kumi ni sehemu ya orodha ya Biblia ya Kiebrania. Hiyo ndiyo njia ambazo zilizielewika. Zilizielewika kuwa zina utimilifu wake na zote zinapaswa kuonyeshwa katika vitabu vingine vya Agano la Kale na sasa bila shaka kwetu sisi kama Wakristo tunazisoma pia kwa kuzingatia kile kinachofundishwa na Yesu. Kuna kitu hiki kidogo kinachoitwa Mahubiri ya Mlimani ambapo Yesu anapitia amri kadhaa kati ya hizi na kuzizungumzia kwa undani mkubwa na Kanuni hizo ambazo Yesu anaziweka wazi.

Kuna msingi mkuu wa jinsi tunavyopaswa kuelewa jinsi Amri Kumi zinavyotuhusu katika siku zetu na maisha yetu sasa Swali moja zaidi ambalo nitalizungumzia hapa Na sitaweza kulizingatia kama linavyopaswa kuwa nalo lakini ninahitaji kuligusia angalau Je, Wakristo Wanawajibika Kushika Amri Kumi Unaingia mtandaoni kwenye mtandao. Utapata tovuti nyingi ambapo watu wanabishana kwamba Amri Kumi zimefutwa kabisa, kwamba hazina uhusiano wowote na maisha ya Kikristo leo, ambayo unajua, na inaonekana kama wanachokizingatia hasa ni amri ya Sabato. Unajua, nadhani kwamba unacho hapa ni baadhi ya watu waliokuwa hapo awali? Wasabato kisha wakaacha harakati na sasa wana shida. Na hivyo wanasema vema, hatushiki sheria yoyote sawa kwa hivyo ikiwa hatushiki sheria yoyote waziwazi Hatuhitaji kuacha siku ya Sabato Lakini je, tuko chini ya wajibu? Nadhani hivyo, tuende kutoka moja hadi nyingine kwa mara ya kwanza hapa. Karibu hakuna Wakristo wanaobishana leo kwamba watu wanaweza kufanya chochote wanachotaka waziwazi lakini wengi wanasema kwamba hatuna wajibu wa kushika sheria za Agano la Kale. Ambayo kwa kiasi fulani unajua inaungwa mkono na vifungu kadhaa katika Biblia unajua Paulo aliandika Kwa matendo ya sheria hakuna mwanadamu atakayehesabiwa haki. Kwa hivyo hatuwezi kujihesabiwa haki kwa sheria ngapi tunazoshika. Hatuhifadhi kuokolewa kwa kushika sheria, lakini ningebishana kwamba Israeli haikuwa na uhusiano wowote na kuzungumzia hilo kwa muda mfupi.

Hatujafungwa kiroho kushika sheria, lakini pia Israeli ya kale haikuwa na uhusiano wowote. Lakini unajua sheria ziliamuru jamii yao kwa kiasi fulani. Msiamini kwamba Agano la Kale limepitwa na wakati, na ninalo hilo kwa mamlaka kutoka kwa mtu huyu anayeitwa Yesu. Sidhani kama nimekuja kufuta sheria au manabii. Sikuja kuzifuta, bali kuzitimiza. Kuna wale wanaobishana kwamba sheria ilitimizwa wakati Yesu alipokufa msalabani. Sidhani kama kwa hivyo nadhani kwamba kile Yesu anachozungumzia hapo ni wakati ufalme wake utakapokuja kwa ukamilifu. Hiyo ndiyo njia ambayo Yesu anazungumzia kuhusu utimilifu wa utume wake. Utume wake haukutimizwa alipofufuka kutoka kwa wafu. Utume wake utatimizwa atakaporudi katika utukufu wake wa mwisho na ufalme wake utakapokuja kwa ukamilifu wake. Hapo ndipo sheria haitakuwa muhimu tena kwa sababu itaandikwa mioyoni mwetu. Na hakuna yeyote kati yetu atakayelazimika kutoa mihadhara kuhusu maana ya Amri Kumi. Kwa sababu kama kitabu cha Yereimia kinavyotuambia, hakuna mtu atakayelazimika kumwambia jirani yake. Mjue Bwana kwa sababu wote watajua Bwana.

Hilo halijatokea sasa. Halitatokea hadi ufalme wa Mungu utakapokuja kwa ukamilifu wake, kwa hivyo mbinu ya Yesu ya sheria ni kuzingatia Nia ya sheria na hili tunalionga waziwazi katika hema katika Mahubiri yake ya Mlimani na kwamba ninapopitia Amri Kumi, hilo ndilo tutakalosisitiza mara kwa mara ni ukweli kwamba tunapaswa kushika nia ya sheria Badala ya herufi ya sheria na Paulo anasema. Barua huu, lakini roho huhuisha na tunaweza kusema Hilo linamzungumzia Roho Mtakatifu, lakini huyo ni Roho Mtakatifu ndiye roho ya sheria. Na kwa hivyo kwa kushika roho ya sheria tunaweza kutimiza tunaweza kutembea katika njia zinazompendeza Mungu. Sasa nadhani nitamaliza hili hapa. Kwa kweli nina Slaidi zingine kadhaa ambazo ningeweza kuzungumzia kuhusu mtazamo mpya kuhusu Paulo na kadhalika, lakini nadhani nitapitisha hilo kwa sababu nadhani hapa ni mahali pazuri pa kumaliza hili.

Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Hiki ni kikao nambari moja, Amri Kumi na Sheria

Sawa, kwa hivyo Bwana akamwambia Musa chonga vibao viwili vya mawe kama vile vya kwanza, asante Mungu, nilihitaji sana ukumbusho huo uwe tayari asubuhi kisha panda juu ya Mlima Sinai, ujitokeze kwangu pale juu ya mlima, hakuna mtu atakayekuja nawe au kuonekana popote mlimani, hata makundi ya kondoo yanaweza kulisha, nk Musa alichonga vibao viwili vya mawe na Sinai akapanda, nk , nk, kisha Bwana akashuka na kutangaza jina lake. Bwana akashuka Sinai akitembea pamoja naye. Musa akainama chini, hebu angalia hapa ninafanya agano nawe mbele ya watu wako wote, nitafanya maajabu, kisha hapa tunaingia katika amri hizi, watu unaoishi nao wataona jinsi ilivyo ya kutisha; kazi nitakayokufanyia, Bwana, shikeni niliyowaamuru leo, nitawafukuza Waamori mbele yenu, nk , nk , kata nguzo zao za Ashera, msimwabudu Mungu mwingine yeyote; kwa maana Bwana ambaye jina lake ni Wivu, ni Mungu Mwenye Wivu, sasa ni wazi kwamba hiyo inalingana na amri ya kwanza. Kuwa mwangalifu usifanye agano na wale wanaoishi katika nchi hiyo, kwani wanapojifanya wapenzi kwa miungu yao na kuwatoa dhabihu, watakualika kula pamoja nao nk. , nk kwa hivyo hiyo inafanana sana na amri ya kwanza usitengeneze sanamu za kusubu usile mkate usiotiwa chachu siku 7 kula mkate usiotiwa chachu kama nilivyokuagiza sasa hiyo haipo popote katika amri 10. Wazaliwa wa kwanza wa kila tumbo ni wangu ikiwa ni pamoja na wazaliwa wa kwanza wote wa kiume wa mifugo yako, iwe kutoka kundi au kundi la ng'ombe, mkomboe mzaliwa wa kwanza wa punda kwa mwana-kondoo, nk hiyo haipo katika amri 10. Hakuna mtu atakayeonekana mbele yangu mikono mitupu. Siku 6 utafanya kazi, sherehekea sikukuu ya majuma pamoja na matunda ya kwanza ya mavuno ya ngano, kwa hivyo hapo tuna sherehe ya sikukuu ambayo haitajwi tena katika amri 10. Mara 3 kwa mwaka wanaume wako wataonekana mbele zangu mbele za Bwana Mungu. Usinitolee damu ya dhabihu pamoja na chochote kilicho na chachu. Usiache dhabihu kutoka kwa sikukuu ya Pasaka ibaki hadi asubuhi. Bwana Mungu wako, usimpike mwana-mbuzi katika maziwa ya mama yake. Kisha Bwana akamwambia Musa aandike amri hizi kwa maana kwa mujibu wa maneno haya nimefanya agano nawe na katika Israeli Musa alikuwa huko pamoja na Bwana siku 40 na usiku 40 bila kula mkate au kunywa maji na aliandika kwenye vibao. Neno la agano amri 10 kwa hivyo hii ndiyo hoja ya karamu na mambo haya kuhusu dhabihu na kadhalika na kwa hivyo kulikuwa na matoleo 2 tofauti ya amri 10 kulikuwa na toleo la Kutoka 20 na kisha kulikuwa na toleo la Kutoka 34 ambalo lilijumuisha mambo haya yote kuhusu aina hizi mbalimbali za karamu na dhabihu na kadhalika kwa sababu inasema aliandika maneno ya agano amri 10 lakini sidhani kama kuna sababu yoyote kwamba amri 10 zinarejelea mambo yote ambayo alisema hapo juu na nimezihesabu mara kadhaa amri zote tofauti katika orodha hiyo na hakuna njia naweza kupata 10 kutoka humo Nadhani anasema aliandika amri 10 lakini pia kuna sheria hizi zingine zote ambazo anazitaja pia hasemi kwamba sheria hizo katika Kutoka 34 ni amri 10 ambazo ni nyingine kwa hivyo ndio Kutoka 34 ni mkusanyiko wa sheria Kumbukumbu la Torati 5 bila shaka hii ni kesi bora zaidi kwa sababu katika Kumbukumbu la Torati 5 tuna toleo ambalo linafanana sana na zile zilizo katika Kutoka 20 na Musa anasema mwanzoni hizi ndizo amri ambazo Mungu alitupa lakini kuna tofauti kadhaa kwa mfano hebu

tuangalie mambo kadhaa hapa Kutoka 20 hapa kuna kubwa hapa ni la kwanza kumbuka siku ya Sabato ili kuitakasa siku sita utafanya kazi na kufanya kazi zako zote siku ya saba ni siku ya Sabato usifanye kazi yoyote wewe na wana wako wa kufuga kwani kwa siku sita Bwana Mungu aliumba mbingu na nchi na bahari na vyote vilivyomo lakini akapumzika siku ya saba uitunze siku ya Sabato na kuitakasa kama Bwana Mungu wako alivyokuamuru siku sita utafanya kazi yako kwa nini? Kumbuka kwamba ulikuwa mtumwa katika nchi ya Misri, na Bwana Mungu wako akakutoa huko kwa mkono wenye nguvu na mkono ulionyoshwa, kwa hivyo Bwana alikuamuru ushike siku ya Sabato, kwa hivyo tuna sababu tofauti katika Kumbukumbu la Torati 5, kitendo cha uumbaji, Kumbukumbu la Torati 5, katika kitendo cha ukombozi kilichotokea katika Kutoka na kisha tuna kitu cha kutamani hapa, tofauti ndogo tu hapa, usitamani nyumba ya jirani yako, usitamani mke wa jirani yako, mtumwa wa kiume au wa kike, ng'ombe, punda, chochote kilicho cha jirani yako, Kumbukumbu la Torati 5, wala usitamani mke wa jirani yako, wala usitamani nyumba ya jirani yako, wala shamba, wala mtumwa wa kiume, wala usitamani jirani yako, ya kuvutia, tofauti ndogo hapa, maana yangu ni kwamba Kumbukumbu la Torati ni toleo la baadaye na lililoakisiwa zaidi la Amri Kumi. Kwa nini Waisraeli wanapaswa kufuata sheria vizuri, tunaweza kusema kwamba sababu ya ontolojia, sababu ya kuwepo ni kwa sababu Mungu ana sababu ya maadili, aina ya sababu ya maadili ni kwamba ninyi wenyewe mnajua jinsi ilivyo kufanya kazi kwa bidii na kujitahidi, na kwa sababu imebidi kupitia hilo, unapaswa kuwajali na kuwajali watu wengine ambao wanapaswa kujitahidi, kwa hivyo chukua mapumziko ya siku moja. Ninyi wenyewe pumziko wapeni watumwa wenu mapumziko na hii ni aina ya kawaida ya njia ya Kumbukumbu la Torati na Kumbukumbu la Torati ya kubishana ili kurudi kwenye Kutoka kwa hivyo wanasema kitu kile kile kimsingi wanaipa tu msingi tofauti Kumbukumbu la Torati na kutamani hii itakuwa muhimu kwa sababu ambazo tutazungumzia baadaye lakini ndio wanahamisha mke mbele na kuitenganisha na wengine kwa kiwango fulani katika Kumbukumbu la Torati pia wanaongeza mashamba na mawazo yangu ndiyo sababu wanaongeza mashamba ni kuleta idadi ya vitu vinavyotamaniwa hapa hadi saba kwa sababu vinapenda kukamilika kwa hivyo unataja orodha ya vitu saba na kisha unasema chochote ambacho ni cha jirani yako saba ni idadi ya kukamilika kwa hivyo unasema hapa kuna vitu saba na hupaswi kutamani chochote kati ya vitu hivi saba kwa kuorodhesha vitu saba unavyosema usitamani chochote cha jirani yako kwa nini tunahamisha mke mbele? Nasema nani anajua lakini sehemu ya sababu ni kwamba Kumbukumbu la Torati huenda linajaribu kuakisi utamaduni ambao haumtambulishi mke na mali ya nyumbani sasa ni rahisi kusoma Kutoka sura ya 20 katika amri ya kutamani ikisema mali zote za jirani yako ikiwa ni pamoja na mkewe hiyo ni njia moja unayoweza kuisoma. Sidhani kama unapaswa kuisoma hivyo na nitafikia hilo bila shaka tunapozungumzia amri hiyo lakini inawezekana kwamba Kumbukumbu la Torati linataka kuweka wazi kwamba mke hapaswi kuzingatiwa miongoni mwa mali za mwanaume na kwa hivyo hiyo inaweza kuwa ndiyo sababu Kutoka 20 inawakilisha aina ya asili ya Amri Kumi na nadhani kwamba marekebisho mengine yoyote ni uvumi tu haina msingi mwingi.

Swali lingine kuhusu Amri Kumi ni 10 au ni 11? Naam, kila mtu anakubali kwamba ni Amri Kumi kwa sababu Biblia inasema ni Amri Kumi lakini kuna tofauti katika jinsi unavyozihesabu kwa mfano Mimi ndimi Bwana Mungu wako niliyekutoa Misri kutoka utumwani, usiwe na miungu mingine ila mimi, hebu tulete hizi hapa haraka sana, msijifanyie sanamu, kwa hivyo ndio, kwa wale watu ambao wanaweza kukumbuka nne tu kati yao, hawapo, msitumie vibaya jina la Bwana Mungu wenu. Sipendi tafsiri hii, msilitaje bure jina la Bwana Mungu wenu, jinsi toleo la zamani la King James lilivyofanya, ni tafsiri bora zaidi. Kumbuka siku ya Sabato ili kuiweka takatifu, waheshimu baba yako na mama yako, usiue, usizini, usiibe, usitoe ushuhuda wa uongo, usitamani nyumba ya jirani yako tena. Ningetafsiri hii tofauti kidogo badala ya nyumba. Ningetafsiri kwamba kama vile familia, usitafsiri, usitamani nyumba ya jirani yako, hatuzungumzii. Sifikirii kuhusu muundo halisi na nitafikia hilo pia tunapozungumzia muundo huu wa baadaye wa Amri Kumi. Hili ni jambo ambalo lina tena kidogo. Swali ni mjadala mdogo nyuma yake lakini sidhani kama mpangilio huu ni wa nasibu, kuna muundo ulioundwa vizuri hapa kwanza kabisa tuna amri 1 hadi 3 ambazo zote zinahusu wajibu wetu kwa Mungu. Sababu kwa nini nadhani Kutoka 20 ni toleo halisi zaidi ni kwa sababu ina muundo huu ulio wazi sana, muundo ulio wazi sana ambao hauonekani katika baadhi ya matoleo mengine pia amri 1 hadi 3 wajibu wa kibinadamu kwa Mungu kisha tunafikia wajibu si kwa Mungu tu bali kwa uumbaji katika siku ya Sabato. Kwa nini tunaishika Sabato kwa sababu tunailinda jamii yetu, tunawatendea wema wanadamu wenzetu, tunawatendea wema asili mashamba yetu na kadhalika, kuna mazungumzo mengi katika Biblia kuhusu kuipa ardhi yako siku ya Sabato au miaka kama itakavyokuwa, lakini wazo ni kwamba ardhi inahitaji kupumzika pia na bila shaka wanyama wako, kwa hivyo hii si tu kuhusu wajibu kwa Mungu bali pia wajibu kwa uumbaji, kisha tunaingia katika inayofuata na tunawaheshimu baba yako na mama yako na huu ni mwanzo wa wajibu wetu kwa wanadamu wengine na inavutia kwamba inaanza na kuwaheshimu baba yako na mama yako ambayo ingeonekana kuwa ndogo sana. jambo kwetu badala ya kuanza na jambo kubwa ambalo lingekuwa usiue lakini kuna sababu ya hilo ambalo tutafikia tunapozungumzia amri ya ukali na nimekuwa na mabishano na wanatheolojia ambao wanasema hapana hapana lazima uzihesabu zote sawa kila dhambi ni sawa hapana hiyo si kweli unamuuliza mtu ungependa mtu aibe pochi yako au akuue kusema kwamba hizo ni sawa ni upuuzi hapana kuna waziwazi kupungua kwa mpangilio wa ukali hapa kutoka kuwa mbaya hadi kumwibia mtu hadi kumwambia mambo ya uwongo au kumwambia mambo ambayo hupaswi kusema na kisha kuendelea hadi ya mwisho ambayo ni kuhusu maisha yetu ya ndani kwa hivyo tunahama kutoka kwa wajibu kwa Mungu hadi wajibu wetu kwa watu wengine hadi wajibu wa maisha yetu ya mawazo na kuagiza maisha yetu ya mawazo kwa hivyo hebu tuzungumze kidogo kuhusu jinsi tutakavyotafsiri amri 10 haraka sana kwa hivyo kwanza kabisa tunahitaji kuzisoma katika muktadha wao wa kitamaduni wa kihistoria na hii ni muhimu sana kuelewa kwa nini uzinzi ulikuwa mbaya sana kwa watu katika ulimwengu wa kale ilikuwa uelewa tofauti sana na kile tunachoelewa uzinzi kuwa leo kwa hivyo angalia mambo haya katika muktadha wake amri Zimeundwa kwa ajili ya Israeli ya kale si

kwa ajili ya Amerika ya kisasa kuziweka katika vyumba vyetu vya mahakama huenda zisiwe kesi bora na ya busara zaidi kwa sababu sisi si Israeli ya kale hatuna demokrasia hatuko chini ya utawala wa Mungu kama taifa najua baadhi ya watu wangebishana vizuri tunapaswa kuwa hivyo kibinafsi. Siamini kwamba ninaamini kwamba uraia wetu uko katika ufalme wa Mungu na kwamba ndiye ambaye Mungu anatawala juu yake si vyombo vyovyote vya kisiasa katika siku hizi na enzi hii lakini hata hivyo maadili yaliyoonyeshwa hapa yanafanya kazi katika muktadha wa demokrasia ya watu wanaotawaliwa na Mungu. Amri ni ishara ya kushindwa kwa Israeli. David Noel Friedman miaka kadhaa iliyopita. Sidhani kama nimeshawishika sana na mtu yeyote lakini alikuwa wa kuvutia sana kwa sababu alisema kwamba historia nzima ya Israeli kimsingi inategemea kushindwa kwa Amri Kumi na kwamba katika kila moja ya visa hivi tunapopitia kila kitabu cha Agano la Kale tunaona amri tofauti ikisisitizwa na wakati mwingine hoja zake ni za ubunifu lakini hoja ikiwa uso wake ulionyooka inaonyesha kwamba Amri Kumi ni orodha ambayo inatabiri kushindwa kwa Israeli haswa na amri hiyo ya kwanza ambayo ndiyo kubwa kuhusu kuabudu miungu mingine. Zisome pia katika muktadha wa fasihi na kitheolojia kwa hili. tambua kwamba Amri Kumi ni sehemu ya Kiebrania ili zitimizwe na zote zionekane wazi katika vitabu vingine vya Agano la Kale na sasa bila shaka kwetu sisi kama Wakristo tunazisoma pia kwa kuzingatia kile kinachofundishwa na Yesu na kuna kitu hiki kidogo kinachoitwa Mahubiri ya Mlimani ambapo Yesu anapitia amri hizi kadhaa na kuzitungumzia kwa undani sana kwa njia ambayo tunapaswa kuelewa jinsi Amri Kumi zinavyotumika kwetu katika siku zetu na maisha yetu sasa swali moja zaidi ambalo nitalizungumzia hapa na sitaweza kulizingatia kama linavyopaswa kuwa nalo lakini ninahitaji kuligusia angalau je, Wakristo wanalazimika kushika Amri Kumi? Unaenda mtandaoni kwenye tovuti ambapo watu wanabishana kwamba Amri Kumi zimefutwa kabisa kwamba hazina uhusiano wowote na maisha ya Kikristo leo na inaonekana kama wanachokizingatia hasa ni amri ya Sabato. Nadhani unacho hapa ni baadhi ya watu ambao walikuwa Wasabato kisha wakaacha harakati na sasa wana chip na wanashika sheria kwa hivyo ikiwa hatutashika sheria yoyote ni wazi hatulazimiki kutoa siku ya Sabato lakini Je, tuko chini ya wajibu? Nadhani hilo tuanze kwa la kwanza hapa karibu Wakristo wote wanasema leo kwamba watu wanaweza kufanya chochote wanachotaka ni wazi lakini wengi wanasema kwamba hatuna wajibu wa kushika sheria za Agano la Kale zinazoungwa mkono na vifungu kadhaa katika Biblia. Paulo aliandika kwa matendo ya sheria, hakuna mtu atakayehesabiwa haki kwa hivyo hatuwezi kujihesabia haki kwa jinsi tunavyoshika sheria ngapi? Hatujaokolewa kwa kushika sheria lakini ningesema kwamba Israeli haikuwa hivyo. Hatujafungwa kiroho kushika sheria lakini pia Israeli ya kale ambayo ilikuwa sehemu ya jamii ya kale haikuwa hivyo kwa kiasi fulani. Siamini kwamba Agano la Kale limepitwa na wakati na nina hilo kwa mamlaka nzuri kutoka kwa mtu huyu anayelitwa Yesu na sidhani kama nimekuja kufuta sheria au manabii. Sijakuja kuzifuta bali kuzitimiza na kuna wale wanaosema kwamba utume wake haukutimizwa alipofufuka kutoka kwa wafu. Utume wake utatimizwa atakaporudi katika utukufu wake wa mwisho na ufalme wake utakapokuja katika ukamilifu wake na hapo ndipo sheria

haitakuwa muhimu tena kwa sababu itaandikwa mioyoni mwetu na hakuna hata mmoja wetu atakayelazimika kuwa sehemu ya sheria kwa sababu sasa haitatokea hadi ufalme wa Mungu huja katika ukamilifu wake kwa hivyo mbinu ya Yesu kuelekea sheria ni kuzingatia nia ya sheria na hili tunaliona waziwazi katika mahubiri yake mlimani na ninapopitia Amri Kumi ndivyo tunavyozingatia nia ya sheria badala ya herufi ya sheria na Paulo anasema barua hua lakini roho huhuisha na tunaweza kusema kwamba tukizungumzia Roho Mtakatifu lakini Roho Mtakatifu ndiye roho ya sheria na kwa hivyo kwa kushika roho ya sheria tunaweza kutimiza tunaweza kutembea katika njia zinazompendeza Mungu Nadhani nitamaliza hili hapa nina slaidi kadhaa zaidi ambazo ningeweza kuzileta kuhusu mtazamo mpya kuhusu Paulo na kadhalika lakini nadhani nitapitisha hilo kwa sababu nadhani hapa ni mahali pazuri pa kumalizia hili. Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Hiki ni kipindi nambari moja, Amri Kumi na Sheria.